

Ένα περιβολόπουλο

Μερικές φορές μερικά πράγματα περνούν απαρατήρητα γιατί δεν πιστεύουμε ότι έχουν ιδιαίτερη σημασία. Η ιστορία όμως χρειάζεται και τις απλές λεπτομέρειες, γιατί αυτές θα συμπληρώσουν τα πολλά μικρά κενά που υπάρχουν. Μία ερώτηση που σπάνια θα έκανε ένας ιστορικός είναι τι δένδρα θα μπορούσε να περιέχει ένα περιβόλι, πια ήταν η αξία τους και σε τι θα μας ήταν ιστορικά χρήσιμο. Παραθέτω το έγγραφο σε μεταγραφή.

A. N. K., Συμβ. Κ 158, β. 157, 43r-v, 27.04.1755

+1756 Μαΐου 22, ένεφανήστη εις το καγγέλο ἔμου Νοτάριου, ο παρόν σ(ιορ) Κοσταντής Ἀσπρέας ἔξετιμοτής ἐκλεγμένος ἀπό την ἀπουσα τίμια κυρία Χριστήνα θηγάτηρ του ποτέ εὐγ(ενου)ς σιορ Μικιελή Ποληλά με την κομπάρσα γηναμένη εις τὰς 13 του παρόντος Ε. Π εις την σεκρεταρια Γγενεραλίτζια, ὁ οποῖος ἐπίγε κατατόπου εις τα κάτοθεν αγαθά κίμενα εις τήν περιοχὴν τόν Σερβοπούλον λεγόμενα του σ(ιορ) Χαλικιοπουλου, και εις φόβον θεοῦ και τῆς ψυχιστου ετιμισε ἀυτα ἕνα πρὸς ἕνα ὃς κάτοθεν και πρότον.

Εἰς το περιβόλη τοῦ ἀυτου σ(ιορ) Χαλικιόπουλου ἦσῆν μέσα δε ἀυτό τὰ κάτοθεν.

Νεραντζιές του προτογάλου δεκατέσερα προς δ(ουκάτ)α ἀπὸ L 6 τὸ ἕνα ηκὸση ἑπτὰ τὴν μίαν μιὰ μὲ τὴν ἄλην κάνουν δουκ. 378

ἔτερες νερατζιές γλικιές και ξηνές τριαντα ὀκτό, πρὸς δ(ουκατ)α ὃς ἄνοθεν δέκα τὴν κάθε μίαν κάνουν δουκ. 380

λεμονιές μικρές μεγάλες ριζάρια ἑκατόν δέκατρία ἀπο δ(ουκάτ)α ὃς ἀνοθ(εν) ηκὸση ὀκτὸ τὴν κάθε μία μία και την ἄλην κάνουν δουκ. 3164

κητριές μικρές 21 ηκοση μία, ἀπο δ(ουκατ)α τριὰ τιν κάθε μία κάνουν δουκ. 63

τζιτζιφιές ἠκοση ὀκτὸ ἀπο δ(ουκάτ)α τρια τὴν πάσαν μία κάνουν δουκ. 84

απιδιές ριζάρια ἔνια, ἀπο δ(ουκατ)α πέντε τὴν κάθε μίαν, κάνουν δουκ. 45

μιλιές ριζάρια δέκατρία ἀπο δ(ουκάτ)α τέσερα τὴν κάθε μίαν κάνουν δουκ. 52

ροδακινιές δεκαπτά, ἀπὸ δ(ουκάτ)α τέσερα τὴν πασὰν μία κανοῦν δουκ. 34

ροιδιές ριζάρια ογδοήντα ἕξη ἀπο δ(ουκάτ)α ἕνα τὸ ριζάρι δουκ. 86

λευκοκαριές δέκα ἀπὸ δ(ουκατ)α τρία τὴν μίαν κάνουν δουκ. 30

φρακατζανιές καὶ σκιρές ριζάρια ἠκοση τρία ἀπο δ(ουκάτ)α 7 ἑπτὰ τὴν κάθε μία μιὰ με τὴν ἄλην κάνουν δουκ. 161

καριδιές ριζάρια δεκάξη ἀπο δ(ουκάτ)α ὀκτὸ τὴν κάθε μία κάνουν δουκ. 128

μαρασκιές τριάντα μία ἀπο δ(ουκάτ)α τεσέρα τὴν κάθε μία κάνουν δουκ. 124

αμιγδαλιές ριζάρια πέντε ἀπο δ(ουκάτ)α δεκα τὴν μία κάνουν δουκ. 50

Κιδονιές ριζάρια ἔνεα ἀπο δ(ουκάτ)α τρια τὴν μία δουκ. 27

ἀγριομιλιές ριζάρια δέκαπέντε ἀπὸ δ(ουκάτ)α δύο κάθε μία κάνουν δουκ. 30

σκαμιά μία δια δ(ουκάτ)α δέκα δουκ. 10

Κιπαρίσια μεγάλα δεκατέσερα ἀπὸ δ(ουκάτ)α δόδεκα τὸ καθέν κάνουν δουκ. 168

ἕτερα κιπαρίσια μικρότερα σαράντα πέντε από δ(ουκάτ)α τέσσερα το καθε κάνουν	δουκ. 180
μπουρνελιές εκοση ἑπτα ἀπο δ(ουκάτ)ο ἕνα το ριζάρι	δουκ. 27
κουκουναρίες ἔξηντα μία ἀπο δ(ουκατ)α ηκοση δύο το ριζάρη κάνουν	δουκ. 1342
κερασιές δεκανία απο δ(ουκάτ)α δύο το ριζαρι	δουκ. 38
λέυκιες ριζάρια πέντε από δ(ουκάτ)α δεκοχτό το ριζάρη κάνουν	δουκ. 90
σούρμπιες ενεὰ ἀπο δ(ουκατ)ο ἕνα τὸ ριζάρη	δουκ. 9
καστανιές τρῆς απο δ(ουκατ)α δέκα το ριζαρι	δουκ. 30
ἕνας καλαμιονας δια δ(ουκατ)α ἑκατόν δεκά	δουκ. 110
χοράφη ποτιστικό μιζουριών ὀκτό ἀπό δ(ουκατ)α τριάντα του μιζουριου	δουκ. 240
τὰ στραδόνια περιαύλη και περγουλιες τοῦ ἄνοθ(εν) περιβολίου ὅλα δια δ(ουκατ)α	
διακοσια ογδοήντα	δουκ. 280
ἢ κολόνες βρίσες, καὶ πήργος τῆς αὐτῆς βρίσης ὅλλα διὰ δ(ουκάτ)α πεντακοσια	
σουμάρη ὄλλο τὸ ἄνοθεν περιβόλη	δουκ. 7480
ὄμιος ἔτιμισε καὶ ταῖς κάτοθεν ἔλιες πλισίον τὸ ἄνοθεν περιβόλη ὅς κάτωθ(εν)	
ἔλιες κεντρομάδες ριζάρια ενενήντα δύο ἀπο δ(ουκάτ)α ος ἄνοθ(εν) δόδεκα τὸ κάθε	
ριζάρη κάνουν	δουκ. 1104
ἕτερες παλεολιές ριζάρια τρακοσια ἀπό δ(ουκάτ)α ηκὸση ἑπτά τὰ ριζάρη μιὰ με τήν	
άλην κάνουν	δουκ. 8100
δένδρα ἀγρια ἀναμεσα εἰς ταῖς αὐταῖς ἔλιες και εἰς ταῖς ἀκρες ριζάρια ἑκατόν ἑπτὰ ἀπό	
δ(ουκάτ)α δύο το ριζάρη κάνουν	δουκ. 214
τόπος ξέφοτος ἀναμεσα ταῖς αὐταῖς ελιες μιζουριου τεσάρων ἀπὸ δ(ουκατ)α	
δεκαπέντε του μουζουριου	δουκ. 60
τὸ περιβολόπουλο ὀποῦ τὸ κρατῆ ὁ Νικολας Δρῆς μὲ πλερόνη μέρος τρίτο τὸ ετιμισε	
καὶ αὐτὸ διὰ δ(ουκάτ)α ος ἄνοθ(εν) τετρακοσια, ἀπο τὰ ὀποῖα ευγαλε δια τὸν αὐτόν	
δουλευτῆ δ(ουκάτ)α 233 L 2 μένουν νέτα	δουκ. 266 L 4
σουμάrouν και αυτὰ	δουκ. 9744 L 4
ἔξεκαθαριζοντας ὁ αὐτός σ(ιορ) Ασπρεας πὸς ἔμενε ἀξετιμοτο τὸ στάμπιλε ὀποῦ	
κρατὰ εἰς κολονίαν ὁ παπὰ Αντωνιος και ουτος μού εδιλοπιση και ὑπογράψα.	
Κοσταντής Ασπρεας ετιμισα οσανοθεν.	

Η Χριστίνα Πολυλά ανέθεσε στον Κωσταντή Ασπρέα την εκτίμηση ενός περιβολιού στους Σερβοπούλους (Εβροπούλους), στη λεγόμενη περιοχή του Χαλικιόπουλου. Ο λόγος της εκτίμησης δεν αναφέρεται, αλλά είναι πιθανό να πρόκειται για μέρος μίας προίκας ή ακόμα και για πώληση. Σε κάθε περίπτωση το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στη μεγάλη ποικιλία των δένδρων, η οποία δεν εναρμονίζεται με τις ανάγκες μίας οικογένειας αλλά περισσότερο για εκμετάλλευση των καρπών. Σε αυτή την άποψη συνηγορεί και η παρουσία του Νικόλα Δρή ο οποίος πληρώνει το 1/3 για την εκμετάλλευση της παραγωγής. Μπορούμε να υπολογίσουμε την αξία του περιβολιού σε τζεκίνια, σύμφωνα με την τρέχουσα τιμή του έτους 1755, δηλαδή 54 L το τζεκίνι. Το ένα δουκάτο, λογιστικό χρήμα, υπολογίζεται προς 6 L το ένα, άρα τα D 9744 L4 ισούνται με 1082 και 3/4 τζεκίνια. Υπάρχουν βέβαια δένδρα τα οποία έχουν μικρή

παραγωγική αξία. Όπως φαίνεται από το έγγραφο σημασία έχει η αξία των δένδρων. Το εάν μία τέτοια αγροτική επένδυση είναι η παραγωγικότερη δεν το γνωρίζουμε, αλλά σύμφωνα με τα ιδιοκτησιακά δεδομένα και με τον προσανατολισμό της αγροτικής οικονομίας της εποχής μόνο σε ελάχιστα είδη υπάρχουν μονοκαλλιέργειες (κυρίως λάδι και κρασί). Τα υπόλοιπα είδη που παράγονται είναι για εσωτερική κατανάλωση, κυρίως στη Πόλη, η οποία τροφοδοτείται κατά κύριο λόγο από κοντινές περιοχές όπως οι Σερβοπούλοι. Η ποικιλία των δένδρων είναι εντυπωσιακή. Χωρίσαμε την αξία τους σε τρεις κατηγορίες, εκείνα που είναι μέχρι 5 δουκάτα το ένα, την επόμενη μέχρι 10 δουκάτα και την τρίτη από 10 και πάνω.

Πρώτη κατηγορία: κιτριά 3 δουκάτα, τζίτζιφιές από 3 δουκάτα, απιδιά 5 δουκάτα, μηλιά από 3 δουκάτα, ροδακινιά 4 δουκάτα, ροδιά 1 δουκάτο, λευκοκαριά από 3 δουκάτα, μαρασκιά 3 δουκάτα, κυδωνιά 3 δουκάτα, αγριομηλιές δουκάτα 2, μικρό κυπαρίσσι 4 δουκάτα, μπουρνέλες 1 δουκάτο, κερασιά 2 δουκάτα, σουρπιά 1 δουκάτο, άγρια δένδρα προς 2 δουκάτα.

Δεύτερη κατηγορία: Νερατζιά Πορτογαλίας 6 δουκάτα, Νερατζιά γλυκιά ή ξυνή 10 δουκάτα, φρακατζιανές και σκιριές προς 7 δουκάτα, καρυδιές 8 δουκάτα, αμυγδαλιές 10 δουκάτα, σκαμιά 10 δουκάτα, καστανιές 10 δουκάτα, κεντρομάδες 9 δουκάτα,

Τρίτη κατηγορία: λεμονιά προς 28 δουκάτα, κυπαρίσσια 12 δουκάτα, κουκουναριά 22 δουκάτα, λεύκες 18 δουκάτα, παλιοελιές 27 δουκάτα.

Οι νερατζιές από σπόρο της μακρινής Πορτογαλίας μπορεί να χρησιμοποιούνταν για γλυκό του κουταλιού αλλά και ως ποτό (ροσόλι) όπως γίνεται ακόμα και σήμερα στην Νάξο. Εκτός από τις 14 παραπάνω νερατζιές υπήρχαν και άλλες 38 σε δύο κατηγορίες, γλυκιές και ξινές, πιθανώς για τον ίδιο λόγο.

Τα 113 ριζάρια λεμονιές είναι για παραγωγή και εμπορία, γι' αυτό και η αξία της κάθε μιας είναι 28 δουκάτα. Το ίδιο ισχύει για τις 300 παλιοελιές των οποίων η τρέχουσα τιμή είναι μισό τζεκίνι η μία.

Η συνολική επιφάνεια του περιβολιού δεν αναφέρεται, εκτός από ένα κομμάτι ξέφωτο ανάμεσα στις ελιές 4 μουζουριών προς 15 δουκάτα το ένα.

Το κτήμα αναφέρεται ως περιβολόπουλο, δηλαδή μικρό, άρα υπήρχαν και μεγαλύτερα. Αναπάντητο παραμένει το ερώτημα αν το παραπάνω περιβόλι είναι μόνο ένα δείγμα της φύσης στην περιοχή των Σερβοπούλων ή όλη η περιοχή ήταν κάτι ανάλογο.

Ανδρέας Δ. Μαζαράκης

Κέρκυρα 11.09.2016